

На теренах Зарічненщини живе чимало чоловіків, для котрих День військово-морського флоту – одне з незабутніх свят, бо найкращі роки своєї юності вони присвятили морю.

знадобилось команді, аби локалізувати вогнище. Час найдовготривалішого перебування нашої субмарини в підводному плаванні складав 8 місяців. Залишивши базу в Полярному, ми вийшли в Баренцове море, подолали Норвежське, далі була Атлантика, через Гіблартарську протоку, дістались Середземного моря й протягом восьми місяців виконували в його водах поставлене перед екіпажем завдання. За роки служби мені доводилось бути біля берегів Італії, Африки, Туреччини, Норвегії. Довелось ступити й на сирійську землю. Адже в Сирії у нас була своя військово-матеріальна база, розміщувалась вона в місті Тартус. Відвідини арабської країни викликали неабиякі враження. Дай, простому сільському хлопцеві того часу побувати за тридев'ять морів у чужому царстві-государстві. Спeka була неймовірна. Сирійці в шортах, чимало жінок, дівчат в купальниках, а радянські моряки – в черевиках, суконних штанах. У руках - по дві носові хустинки. Піт

додому. В дорогу збирав весь екіпаж. Якщо комусь одному щось не сподобалось у формі – мусив міняти. Такий морський порядок. Гостював на Поліссі місяць. За сімейними обставинами військомат продовжив мені відпустку ще на 10 днів. А по поверненню до Полярного стався казус. Наш човен якраз відправився в док на ремонт. Разом з ним - весь екіпаж. Полярний – місто закрите. Без особливого дозволу виїзд в нього заборонений. Тож мене ніяк не хотіли впускати на базу. Тепер аж смішно від того: хотів служити, а мене не пускали. Взагалі, хочу сказати: служба на підводному човні - цікава річ. Коли ти на базі – в море не хочеться. Та через два-три дні після занурення, вже не хочеться повертатись на сушу. Пригадую, ми вийшли з Середземного моря в Атлантику. Отримали наказ йти на поверхні. Штиль такий – дивитись не можна. Хвилі віддають неймовірним сріблом. Все аж переливається. А через дві доби почався страшний

З мрією про моря та океани

Недільного вечора, торкнувшись краєчком ока телевізійного екрану, вловила в поле зору святкування Дня військово-морського флоту в Севастополі. Парадні мундири бравих моряків й сяючі на сонці ескадри кораблів. Й відразу потому миттєвий спалах пам'яті переніс мене в далекий нині, останній, грудневий вечір 1980 року. Сільський клуб дощенту переповнений гамірною молоддю і в розпалі танців раптом все тихне, бо до зали заходить відразу троє молодих красенів-моряків: бездоганно випрасовані брюки кльош, хвацько вдягнені на голову безкозирки й тихесенький шепіт довкола: "Хлопці з армії повернулись." Отакими й запам'ятались на все життя троє

отримав повістку. Вслід за мною - й

градом – лише встигай витиратись. Ми мали в кишенях по декілька бонів,

шторм. Капітан двічі по радіо звертався в Генеральний штаб, щоб

запам'ятались на все життя троє друзів-однокурсників Василь Гаврилович, Яків Вишневський, Анатолій Меснікович, яким волею долі судилось нести свою службу на Північноморському флоті. Якими очима поглядали на моряків тоді дівчата, як почувались непевно в їх присутності місцеві парубки! Що не кажи, було до кого ревнувати. Бо ж на той час хлопці видавались для всіх мало не героями: три роки служби на флоті. До того ж Толик з Яшком – підводники!

Певне, для нинішнього молодого покоління, що шанує кіношних суперменів, цей захват видається до смішного банальним. Кажуть, романтика пішла з життя, поступившись місцем реаліям. Й тепер юнаки вже не мріють про військову службу, моря й океани. Є віртуальний світ, без повинностей, почуття обов'язку.

Аби торкнутись того справжнього життя, хай і в минулому, завертаю наступного дня до хати, де мешкає нині один із колишніх мрійників і романтиків – Яків Олексійович Вишневський.

- Восени 35 років виповниться з дня призову до армії, - розпочинає поважно розмову давній товариш юності. – Так все цікаво в житті трапляється. Я ж після закінчення 8 класу подавав документи до Київської мореходки. Що дивно – не пройшов комісії. Так уже був і розпрощався зі своїми мріями про море. Але ж, видно, якийсь невловимий зв'язок між прагненнями й дійсністю таки існує. Після закінчення середньої школи мене не призвали відразу до армії, дали відстрочку. А восени 1977 року я

отримав повістку. Вслід за мною - й Толя Меснікович, Вася Гаврилович. Ми не призивались в один день. Проте, всі троє попали на флот, причому службу несли недалеко одне від одного: Мурманськ, Североморськ. Я після шести місяців учебки в Кронштадті опинився в Полярному. Перші найбільші враження, пов'язані з флотом, отримав саме в Кронштадті, під час відвідин Петровського заводу. Доки (приміщення для ремонту кораблів) побудовані ще Петром І. Ручна робота, виконана дійсно на віки й викликає неймовірний захват. Нести службу мені випало на дизельному підводному човні БК-641. Екіпаж в складі 60 чоловік. Це був справжній Інтернаціонал. Представники усіх 15 республік колишнього Радянського Союзу на одній окремій субмарині. Зайве говорити про дружбу й взаєморозуміння. Служба в таких умовах спонукає до того: одна команда, одна сім'я. На все життя запам'яталось посвячення в підводники. Це відбулось при першому зануренні в морські глибини. Коли човен подолав відмітку 50 метрів, кожен новачок екіпажу змушений був випити без передиху не менше 500 грам морської води. Нудно й тяжко таке зробити, але мусиш довести, що ти справжній мужчина, моряк, підводник. В учебці я набув спеціальності рульовий-сигнальник. Добу тримав на рулях курс, добу – глибину. По бойовій тривозі у відкритому морі виконував обов'язки вахтового сигнальника на кормі. Серед найскладніших ситуацій, які довелося пережити під час морської служби, – пожежа в четвертому відсіку на глибині 300 метрів. Пожежа на підводному човні – це те, чого бояться найбільше. Вона - страшніша води. Три години

Ми мали в кишенях по декілька бонів, тож могли купити невеличкі сувеніри. А ось офіцери на всю скупляли золото. Воно в Сирії було надзвичайно дешевим. Екскурсія по місту тривала до п'яти годин. Нам було цікаво все. Багато фотографувались на пам'ять.

- 8 місяців у підводному плаванні. А як же зв'язок з рідними? Адже за такий час без жодної звістки від сина не одна мати могла посивіти, а то й злягти, - ставлю запитання, відповідь на яке хвилює з самого початку нашої розмови.

- Перед походом ми всі писали додому. Всі листи замполіт відправляв особисто з супровідною запискою про те, що зв'язку не буде такий тривалий період.

- Як доводилось долати психологічні бар'єри, почуття замкнутого простору? Яким було дозвілля?

- Депресії не було ні в кого. Принаймні, під час моєї служби. Ми багато читали, переглядали кінофільми. Під рукою була гітара і навіть баян.

По тих словах, в моїй пам'яті знову виник давній спогад юності. Засніжена сільська вулиця, січневий вечір і Яшко з баяном в руках: "Один раз в год сади цветут". Цікаво, чи виспівував він оці рядки на глибині 300 метрів.

- Було, - сміється колишній підводник. – Доводилось і дні народжень під водою святкувати, й радіограми з сумними звістками отримувати. Під час одного з походів наш молдаванин дізнався, що у нього помер батько. Після повернення на базу в Полярний йому надали відпустку й аж тоді моряк зміг відвідати отчу могилу. А ось я своїй відпустці й не дуже зрадив. Бо отримав її аж через два з половиною роки служби. За пару місяців - однак

звертався в Генеральний штаб, щоб дали команду на занурення. Але наказу не поступило. Тож ми пройшли в цей шторм всю Атлантику, Норвезьке, Баренцове моря, а біля Кольського півострова нам прийшло повідомлення стати на рейді щонайменше на дві доби, аби на базу прийти в день 9 Травня. Ось такі переживали ситуації. Була в мене чудова можливість перевестись на підводний човен, який з науковими цілями мав іти до берегів Індії, Африки. Сім чи вісім заходів у порти різних країн. Я запізнився з документами. Про що дуже жалкував. Якби мені вдалось потрапити до команди цієї субмарини, я повернувся б додому на півтора року пізніше. Але це було того варте.

- Чи доводилось потім, після служби, бувати ще на морях-океанах?

- На жаль, ні. Я після флоту попробував ще й життя під землею. Близько року працював в Донецьку на шахті, а потім вирішив: досить з мене глибин. Повернувся до земного життя.

До цієї розповіді варто додати, що Яків Олексійович опанував чимало спеціальностей. Він чудовий столяр, вмілий муляр, штукатур, будівельник, механізатор. Досить мирна й врівноважена людина. Батько двох дітей, котрі подарували йому вже двійко онуків. Дружина Наталія Василівна – сільський бібліотекар, ерудована й інтелігентна жінка, а насамперед – щира подруга свого чоловіка. Тож і на суші тепер колишній моряк почувается щасливо.

Галина ГАВРИЛОВИЧ